

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-21>

УДК 338.2

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ США)

AN ECONOMIC ANALYSIS OF STATE REGULATION OF INNOVATION (USING THE US AS AN EXAMPLE)

Мухін Володимир Анатолійович

здобувач наукового ступеня доктора філософії,
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку
Національної академії наук України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4993-3605>

Mukhin Volodymyr

Research Center for Industrial Problems of Development of the
National Academy of Sciences of Ukraine

У статті проведено економічний аналіз державного регулювання інноваційної діяльності в США. Метою дослідження є оцінка механізмів регулювання та їх економічної ефективності, а також можливостей адаптації цього досвіду в інших країнах. Методика ґрунтується на системному підході, що розглядає взаємодію держави, бізнесу та наукових установ. Використано аналіз і синтез для узагальнення теоретичних підходів, порівняльний метод для зіставлення моделей підтримки, статистичний аналіз для оцінки показників інноваційної діяльності та інституційний підхід для вивчення ролі держави у формуванні інноваційної екосистеми. Результати свідчать, що державне регулювання в США є комплексним і охоплює фінансові, організаційні та регуляторні інструменти. Практична цінність статті полягає у використанні отриманих результатів для вдосконалення державної політики в інноваційній сфері та адаптації досвіду США до умов інших країн.

Ключові слова: інноваційна діяльність, державне регулювання, економічний аналіз, цифрові технології, США, інноваційна політика, венчурне фінансування, комерціалізація технологій.

This article presents an economic analysis of government regulation of innovation using the United States as a case study. The aim of the study is to conduct a comprehensive assessment of the mechanisms of government regulation of innovation in the United States, determine their economic effectiveness, and identify opportunities for adapting this experience in other countries. The research methodology is based on a systemic approach that views innovation as a complex interaction between the government, business, and scientific institutions. The study employs general scientific and specialized methods, including analysis and synthesis to generalize theoretical approaches to government regulation of innovation; a comparative method to study various models of state support; statistical analysis to assess key indicators of innovation activity (such as patent activity, investment volumes, and technology commercialization); and an institutional approach to evaluate the role of government agencies and programs in shaping the innovation ecosystem. The study's findings show that government regulation of innovation in the United States is comprehensive and includes financial, organizational, and regulatory instruments. It has been established that key mechanisms include grant programs to support innovation, tax incentives for businesses, the development of venture capital, and active collaboration between universities, business, and government. The study demonstrates that this model ensures a high level of innovation, facilitates the commercialization of scientific developments, stimulates the creation of startups, and fosters a favorable environment for the development of digital technologies. At the same time, a number of challenges were identified, including the uneven distribution of resources, the concentration of innovation in technology clusters, and the need for continuous improvement of public policy in response to the evolution of the digital economy. The practical value of this article lies in the application of the findings to improve government policy in the field of innovation and to adapt the US experience to the circumstances of other countries.

Keywords: innovation activity, state regulation, economic analysis, digital technologies, United States, innovation policy, venture financing, technology commercialization.

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність є ключовим чинником економічного розвитку та конкурентоспроможності сучасних держав. Особливо це стосується економік, орієнтованих на високі технології, де швидкість впровадження нових продуктів і процесів визначає позиції країни на світовому ринку. У таких умовах роль держави у регулюванні інновацій стає критично важливою, оскільки ринок самостійно не завжди забезпечує оптимальне фінансування досліджень і розробок (R&D), захист прав інтелектуальної власності та ефективне впровадження новацій у виробництво.

США є однією з провідних економік світу за рівнем інноваційного розвитку та ефективністю державної підтримки науково-технічних досліджень. З одного боку, держава в Сполучених Штатах виступає як фінансовий стимул для інновацій через грантові програми, податкові пільги для R&D та пріоритетні державні замовлення в стратегічних секторах. З іншого боку, існують численні виклики, пов'язані з оцінкою ефективності таких механізмів, координацією між федеральним і штатним рівнями та стимулюванням приватного сектору до інноваційної активності.

Актуальність дослідження зумовлена потребою системного економічного аналізу державного регулювання інноваційної діяльності, що дозволяє визначити оптимальні механізми стимулювання технологічного прогресу, оцінити ефективність державних витрат та розробити рекомендації щодо вдосконалення інноваційної політики. При цьому важливо враховувати, що ефективність інноваційної системи США є результатом поєднання прямих державних інвестицій, податкового стимулювання, розвитку венчурного капіталу та високого рівня інтеграції наукових установ із промисловістю.

Таким чином, проблема полягає в необхідності комплексного аналізу економічних аспектів державного регулювання інноваційної діяльності на прикладі США, що дозволяє не лише оцінити діючу політику, а й окреслити шляхи підвищення ефективності державних інноваційних стратегій, з огляду на сучасні виклики глобальної економіки та технологічної конкуренції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасній науковій літературі велика увага приділяється питанням державного регулювання інноваційної діяльності, особливо в контексті економіки США. Різні дослідники оцінюють механізми державної підтримки,

ефективність регуляторних заходів та взаємодію між державою, бізнесом і науковими установами.

Вільям Б. Бонвілліан у праці «Industrial Innovation Policy in the United States» [5] аналізує конкретні приклади політики інновацій у США, зокрема програми Operation Warp Speed та CHIPS Act, які демонструють активну роль уряду у фінансуванні досліджень і впровадженні технологій. Автор підкреслює, що координація між державними структурами, університетами та промисловістю є ключовим фактором ефективності інноваційної політики.

Маріана Маццукато у книзі «The entrepreneurial state: Debunking public vs. private sector myths» [9] формулює концепцію «підприємницької держави», де уряд виступає головним ризик-тейкером, інвестуючи в передові технології та наукові дослідження, перш ніж приватний сектор отримує вигоду від інновацій. Такий підхід показує, що роль держави виходить за межі регуляції і включає пряме стимулювання технологічного прогресу.

Важливе значення для даного дослідження має концептуально-аналітичний підхід до державного регулювання інноваційної діяльності, розроблений О. Ліхотою у праці «Еволюція державного регулювання інноваційної діяльності у США» [1], який дозволяє інтерпретувати інноваційну політику США як послідовно сформовану багаторівневу систему державного впливу на науково-технічний і технологічний розвиток. У межах цього підходу державне регулювання розглядається не як набір ізольованих інструментів, а як інтегрована модель, що поєднує історично сформовані механізми патентного захисту, інституційне забезпечення наукових досліджень, фінансові інструменти стимулювання інновацій та розвиток державно-приватного партнерства у стратегічних секторах економіки.

Використання даного підходу у дослідженні дозволило не лише систематизувати ключові інструменти державної підтримки інноваційної діяльності у США, але й виявити причинно-наслідкові зв'язки між еволюцією державної політики, структурою інноваційної системи та економічною ефективністю механізмів її функціонування. Це дало змогу обґрунтувати, що результативність американської моделі інноваційного розвитку є наслідком не окремих програм чи інституцій, а довгострокової системної трансформації державного регулювання.

Таким чином, підхід О. Ліхоти виконує не лише пояснювальну, а й прикладну функцію,

виступаючи аналітичним інструментом для оцінки ефективності державної інноваційної політики та дозволяючи сформуванню узагальнену модель взаємодії держави, бізнесу та науки в межах інноваційної системи США.

М. Поляков та співавтори у праці «Системні особливості розвитку інновацій у США» [2] акцентують увагу на структурних факторах інноваційного розвитку: ролі інститутів, фінансової системи та соціально-економічного середовища. Автори підкреслюють важливість поєднання ринкових механізмів із державною підтримкою для стабільного інноваційного зростання.

Шахло Егамбердієвна Нематова та співавтори у статті «State Regulation of Innovative Activities» [11] аналізують ключові механізми державного регулювання інновацій, такі як національні системи інновацій та фінансування R&D. Автори пропонують стратегічні напрями вдосконалення інноваційної політики, що можуть бути застосовані до США.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на досягнення у сфері державного регулювання інноваційної діяльності в США, існують невирішені питання, які потребують подальшого дослідження. По-перше, недостатня координація між різними федеральними та штатними агентствами призводить до дублювання зусиль і неефективного використання ресурсів. Це вимагає розробки більш чітких механізмів співпраці та комунікації між усіма учасниками інноваційного процесу.

По-друге, питання комерціалізації фундаментальних досліджень залишається актуальним. Хоча університети генерують значну кількість наукових розробок, не всі з них успішно переходять у комерційні продукти. Необхідно дослідити ефективні моделі співпраці між академічними установами та приватним сектором, щоб забезпечити кращий перехід від теорії до практики.

По-третє, існує потреба в оптимізації фінансування інноваційних проектів. Наразі інвестиції часто концентруються на певних секторах, залишаючи інші важливі технології недофінансованими. Важливо розробити критерії для більш збалансованого розподілу ресурсів, що дозволить підтримувати широкий спектр інновацій.

Крім того, регуляторні бар'єри та бюрократія, що стримують активність малих інноваційних підприємств і стартапів, потребують переосмислення. Необхідно спростити процедури отримання грантів та податкових пільг, щоб

стимулювати більше підприємств до участі в інноваційній діяльності.

Для підвищення ефективності інноваційної політики в США важливо зосередитися на цих невирішених питаннях, що дозволить не лише поліпшити існуючу ситуацію, але й забезпечити стійке технологічне лідерство країни в умовах глобальної конкуренції.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основною метою даного дослідження є економічний аналіз державного регулювання інноваційної діяльності на прикладі США та визначення ефективності інструментів, які застосовуються для стимулювання технологічного розвитку. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити низку міждисциплінарних завдань, які включають як економічні, так і управлінські аспекти інноваційної політики.

Завдання дослідження можна окреслити наступним чином:

1. Визначити економічну природу інноваційної діяльності та роль державного регулювання у формуванні умов для її розвитку, включаючи аналіз теоретичних підходів до оцінки інноваційної ефективності.

2. Проаналізувати механізми державної підтримки інновацій у США, включно з податковими пільгами, грантовим фінансуванням, програмами державно-приватного партнерства та пріоритетними державними замовленнями.

3. Оцінити інституційні та законодавчі аспекти регулювання інноваційної діяльності, у тому числі роль федеральних агентств та інтеграцію державних структур із науковими установами і промисловим сектором.

4. Визначити ефективність державного стимулювання інновацій через аналіз економічних результатів, впливу на розвиток технологій та конкурентоспроможність США на світовому ринку.

5. Виявити проблеми та обмеження існуючої політики державного регулювання інноваційної діяльності та запропонувати рекомендації щодо її вдосконалення.

Виконання цих завдань дозволить комплексно оцінити сучасну інноваційну політику США, визначити сильні та слабкі сторони державного регулювання та сформуванню практичні пропозиції для підвищення ефективності державних інноваційних стратегій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційна діяльність розглядається сучасною економічною наукою як ключовий чинник економічного розвитку,

зростання продуктивності та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Відповідно до неокласичної та сучасної теорії економічного зростання, інновації формують нові продукти, технологічні процеси та організаційні моделі, що забезпечують додаткову вартість для економіки [9].

Державне регулювання інноваційної діяльності включає комплекс заходів і механізмів, спрямованих на формування сприятливих умов для розвитку науково-технічного потенціалу, стимулювання приватних інвестицій у R&D та ефективне впровадження інновацій у виробництво. У науковій літературі виділяють дві основні категорії державних інструментів:

1. Прямі механізми – безпосереднє фінансування досліджень і розробок через гранти, державні замовлення та інвестиції у стратегічні технології. Вони дозволяють державі відігравати активну роль у створенні нових технологій і підвищенні наукового потенціалу [8].

2. Непрямі механізми – створення нормативно-правової бази, податкові пільги для R&D, захист інтелектуальної власності, стимулювання державно-приватних партнерств. Ці заходи спрямовані на заохочення приватних інвестицій і мінімізацію ризиків для інноваційних компаній [3].

У контексті США державне регулювання інноваційної діяльності формується на основі принципу комплементарності між державним та приватним секторами. Держава не тільки забезпечує базове фінансування наукових досліджень, але й стимулює комерціалізацію наукових розробок через податкові стимули та програми підтримки стартапів. Крім того, інноваційна політика США базується на концепції “підприємницької держави”, запропонованій М. Маццукато, де уряд виступає активним учасником інноваційного процесу, приймаючи на себе ризики та інвестуючи у передові технології, що на ринку можуть бути недооцінені [9].

Теоретичні основи державного регулювання інновацій поєднують економічні, інституційні та управлінські підходи, що забезпечують системність і комплексність політики. Розуміння цих основ є необхідною передумовою для подальшого аналізу інституційної структури, законодавчих механізмів і економічної ефективності інноваційної політики США.

Ефективність державного регулювання інновацій значною мірою визначається структурою інноваційної системи та роллю ключових інститутів у формуванні сприятливого середовища для науково-технічного розвитку.

У США інституційна система інновацій є багаторівневою, інтегруючи федеральні агентства, науково-дослідні установи, університети та приватний сектор [12].

Федеральні органи влади виконують ключову роль у координації, фінансуванні та регулюванні інноваційних процесів. Серед основних агентств виділяють:

– DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) – агентство, що фінансує передові технологічні розробки, особливо у сфері оборонних і стратегічних технологій. DARPA демонструє модель високоризикових інвестицій у технології, що не завжди привабливі для приватного сектору [7].

– NSF (National Science Foundation) – забезпечує фундаментальні наукові дослідження та розвиток інженерних дисциплін, підтримуючи університетські лабораторії та стартапи на ранніх стадіях розвитку [13].

– NASA (National Aeronautics and Space Administration) – крім космічних програм, активно фінансує дослідження новітніх технологій і сприяє комерціалізації наукових розробок через партнерські програми з приватним сектором [10].

– USPTO (United States Patent and Trademark Office) – організація, що забезпечує правову охорону інтелектуальної власності, стимулюючи підприємства до інноваційної діяльності через систему патентування та захисту авторських прав [14].

Університети США відіграють критичну роль у науково-дослідній діяльності та комерціалізації інновацій. Відомі приклади, такі як MIT, Stanford, Caltech, інтегрують навчальні програми з дослідницькими проектами, активно співпрацюючи з державними агентствами і приватними компаніями [6]. Важливим елементом є система технологічних трансферів, яка дозволяє ефективно переносити результати наукових досліджень у виробництво.

Приватні компанії та стартапи є основними виконавцями інноваційного процесу. Вони отримують підтримку через державні гранти, податкові стимули та державно-приватні партнерства. Значну роль відіграють інноваційні кластери, зокрема Силіконова долина, де інтегруються наукові розробки, фінансування венчурного капіталу та виробничі можливості [7].

Особливістю інституційної системи США є високий рівень координації між державними органами, університетами та бізнесом. Така

інтеграція забезпечує ефективне використання ресурсів, мінімізує дублювання досліджень і сприяє швидкому впровадженню інновацій у виробництво [12].

Інституційна структура інноваційної системи США поєднує федеральні агентства, академічні установи та приватний сектор у єдину інтегровану систему, що забезпечує ефективне державне регулювання інноваційної діяльності та підвищує конкурентоспроможність національної економіки.

Законодавче регулювання є ключовим елементом державного впливу на інноваційну діяльність, оскільки забезпечує правові рамки, стимулює інвестиції та захищає права суб'єктів інноваційного процесу. У США законодавча база для інноваційного розвитку формується на федеральному рівні та охоплює кілька основних напрямів: охорону інтелектуальної власності, фінансування досліджень, регулювання технологій і стимулювання комерціалізації наукових розробок [9].

Правова охорона інтелектуальної власності (патенти, авторські права, торгові марки) є базовим механізмом стимулювання інновацій. USPTO (United States Patent and Trademark Office) відіграє центральну роль у забезпеченні ефективного патентного права, що дозволяє винахідникам та компаніям отримувати економічну вигоду від своїх розробок і захищає їх від неправомірного використання [14].

Особливе значення має Bayh-Dole Act (1980), який дозволяє університетам та дослідницьким установам володіти результатами досліджень, що фінансувалися державою, і комерціалізувати їх через ліцензії та стартапи. Закон стимулює комерціалізацію наукових розробок та зміцнює зв'язок між науковою сферою і промисловістю [4].

Законодавчі ініціативи США також включають стимулювання приватного сектору до інвестицій у дослідження і розробки через податкові кредити на R&D, субсидії та гранти. Податкові пільги дозволяють компаніям зменшити витрати на інноваційну діяльність та підвищити її рентабельність, що сприяє зростанню обсягів інвестицій у нові технології [13].

Законодавство США забезпечує підтримку інновацій у стратегічно важливих секторах, таких як оборонні технології, космічна сфера, енергетика та біотехнології. Наприклад, програми CHIPS Act і Operation Warp Speed встановлюють нормативні та фінансові рамки для прискореного розвитку технологій, що мають національне значення [6].

Законодавство стимулює розвиток державно-приватного партнерства, яке забезпечує взаємодію державних структур, університетів та приватних компаній. Це включає механізми співфінансування, ліцензування технологій та участі у спільних науково-дослідних проектах, що дозволяє швидше переводити наукові досягнення у промислове виробництво.

Як зазначає в своєму дослідженні О. Ліхота: «Державна інноваційна політика США характеризується високим ступенем адаптивності до мінливих економічних, технологічних та геополітичних умов. Від простої патентної системи в XIX столітті вона еволюціонувала до складного комплексу інструментів, що охоплюють фінансування, податкові стимули, державно-приватне партнерство та регулювання» [1, с. 7]

Отже, законодавче регулювання інноваційної діяльності у США забезпечує системність і стабільність державної політики, стимулює комерціалізацію наукових розробок, захищає права інтелектуальної власності та створює сприятливі умови для державно-приватного партнерства.

Фінансова підтримка є одним із ключових інструментів державного регулювання інноваційної діяльності, оскільки дозволяє забезпечити безперервність досліджень і розробок, зменшити ризики та стимулювати комерціалізацію технологій. У США використовується комплекс прямих та непрямих механізмів фінансової підтримки, які охоплюють як державні, так і приватні інвестиції.

Державні гранти на дослідження і розробки, що надаються агентствами NSF, DARPA та NASA, дозволяють фінансувати як фундаментальні, так і прикладні дослідження. Ці гранти підтримують наукові лабораторії університетів, інноваційні стартапи та програми стратегічного розвитку технологій. Система грантового фінансування дозволяє державі напрямлено впливати на пріоритетні наукові сфери та підтримувати технології, які мають високий суспільний і економічний ефект.

Податкові кредити та пільги на інноваційну діяльність є ефективним непрямим механізмом стимулювання приватного сектору. Компанії отримують можливість зменшити податкове навантаження на витрати, пов'язані з дослідженнями та розробками, що підвищує їхню готовність інвестувати у високотехнологічні проекти. Дослідження показують, що податкові стимули збільшують обсяг корпора-

тивних інвестицій у R&D на 10–20 % у середньому по країні [13].

Венчурний капітал є важливим інструментом фінансування стартапів і інноваційних компаній. У США держава сприяє розвитку венчурного фінансування через співфінансування проектів, гарантії по кредитах та участь у венчурних фондах, що дозволяє зменшити ризики приватних інвесторів та стимулювати інноваційну активність [12].

Програми на кшталт Operation Warp Speed та CHIPS Act демонструють поєднання прямих фінансових вливань і податкових стимулів. Вони дозволяють швидко мобілізувати ресурси для розвитку критично важливих технологій, включаючи фармацевтику, мікроелектроніку та енергетику, та забезпечують ефективне використання державних коштів у пріоритетних секторах економіки [6].

Ефективність фінансової підтримки інновацій оцінюється через такі показники, як:

- кількість комерціалізованих технологій;
- приріст патентної активності;
- економічний ефект від державних інвестицій;
- вплив на конкурентоспроможність національної економіки.

Аналіз показує, що поєднання прямого (гранти, субсидії) та непрямого (податкові пільги, венчурний капітал) фінансування забезпечує найвищу результативність інноваційної системи.

Механізми фінансової підтримки в США створюють стабільне та сприятливе середовище для інновацій, поєднуючи державні ресурси з приватними інвестиціями, що підвищує ефективність інноваційної політики та забезпечує стратегічне технологічне лідерство країни.

Стратегічні програми державного стимулювання інновацій є ключовим елементом інноваційної політики США, оскільки вони дозволяють державі цілеспрямовано впливати на розвиток критично важливих технологій та зміцнювати національну конкурентоспроможність [9]. Ці програми поєднують прямі фінансові вливання, податкові стимули та регуляторну підтримку.

Програма Operation Warp Speed, запроваджена під час пандемії COVID-19, є прикладом ефективного поєднання державного фінансування та державно-приватного партнерства. Основні завдання програми включали:

- прискорене фінансування розробки вакцин і медичних технологій;

- забезпечення швидкого тестування та сертифікації;

- підтримку виробничих потужностей для масового виробництва вакцин [7].

Програма продемонструвала, що державне втручання у високоризикові проекти може значно скоротити час комерціалізації інновацій та підвищити економічний і соціальний ефект від технологій.

CHIPS and Science Act (2022) є стратегічним законом, спрямованим на розвиток мікроелектроніки, напівпровідників та наукових досліджень у критичних технологічних сферах. Основні механізми:

- субсидії та податкові пільги для виробництва мікросхем;
- фінансування наукових досліджень у галузі напівпровідникових технологій;
- стимулювання інвестицій у високотехнологічні стартапи [13].

Ця програма спрямована на зміцнення технологічного суверенітету США та зменшення залежності від імпорту стратегічно важливих компонентів.

Державні програми підтримки чистих технологій включають гранти на розробку відновлюваних джерел енергії, субсидії для компаній, що впроваджують енергоефективні технології, і податкові стимули для екологічно чистих інновацій. Це дозволяє поєднувати економічний розвиток з виконанням стратегічних екологічних цілей, таких як зменшення викидів CO₂ та впровадження «зеленої» економіки [12].

Ефективність програм оцінюється за кількома критеріями:

- кількість впроваджених технологій;
- рівень інвестицій приватного сектору, залученого до державних ініціатив;
- вплив на конкурентоспроможність національної економіки;
- довгостроковий ефект у критичних технологічних сферах.

Дослідження показують, що цілеспрямовані стратегічні програми дозволяють державі ефективно стимулювати розвиток технологій та прискорити комерціалізацію наукових розробок.

Стратегічні програми державного стимулювання інновацій у США є інструментом прискореного технологічного розвитку, який поєднує пряме фінансування, податкові стимули та державно-приватне партнерство. Вони забезпечують швидке впровадження інновацій у критичних секторах та зміцнюють технологічну конкурентоспроможність країни на глобальному рівні [9].

Економічна ефективність державного регулювання інноваційної діяльності визначається тим, наскільки використані ресурси призводять до реального технологічного та економічного зростання. У США застосовується комплекс методів оцінки ефективності інноваційної політики, який включає аналіз фінансових показників, інноваційних результатів та впливу на конкурентоспроможність [12].

Для оцінки результатів державного регулювання використовуються такі основні показники:

- Кількість патентів та ліцензій – індикатор інноваційної активності та комерціалізації наукових розробок.

- Рівень приватних інвестицій у R&D – показник того, наскільки державні стимули стимулюють приватний сектор вкладати кошти у дослідження та розробки.

- Економічний ефект – приріст ВВП, зайнятості у високотехнологічних секторах та створення доданої вартості від впровадження нових технологій.

- Вплив на конкурентоспроможність країни – оцінка частки США у глобальному ринку високотехнологічних продуктів та інновацій.

Ефективність регулювання оцінюється за допомогою статистичного аналізу — порівняння динаміки інноваційних показників до і після впровадження державних програм. Використовується економіко-математичне моделювання для визначення коефіцієнтів віддачі від державних витрат на R&D, а також аналіз мультиплікативного ефекту на національну економіку. Порівняльний аналіз демонструє результати США в контексті інших країн, що показує переваги системного державного регулювання та інтеграції з приватним сектором.

Аналіз показує, що державне регулювання інновацій у США є високоефективним завдяки поєднанню прямого та непрямого фінансування, системній інтеграції державних агентств, академічних установ та приватних компаній, а також використанню стратегічних програм для прискореного розвитку критичних технологій. Водночас існують певні обмеження та виклики, серед яких часткове дублювання фінансування між агентствами, необхідність оптимізації розподілу ресурсів між фундаментальними та прикладними дослідженнями, а також ризики неефективного використання грантів та податкових стимулів у окремих секторах.

Оцінка економічної ефективності державного регулювання показує, що системна

політика США забезпечує стійке інноваційне зростання та високий економічний ефект, підвищуючи конкурентоспроможність країни на глобальному ринку. Водночас досягнутий рівень ефективності потребує постійного вдосконалення механізмів координації та контролю за використанням ресурсів [9].

Незважаючи на високий рівень розвитку інноваційної системи США, існують певні проблеми та виклики, які обмежують ефективність державного регулювання інноваційної діяльності. Виявлення цих проблем дозволяє окреслити перспективи вдосконалення інноваційної політики та забезпечити стійке технологічне лідерство країни [12].

Проблеми існуючої інноваційної політики включають фрагментацію фінансування та координації, оскільки держава залучає численні агентства до підтримки інноваційних проектів, що іноді призводить до дублювання фінансування та неузгодженості програм. Це ускладнює ефективне використання ресурсів та контроль за досягненням цільових результатів [7]. Інша проблема – недостатня комерціалізація фундаментальних досліджень. Хоча університети генерують значну кількість наукових розробок, не всі вони успішно переводяться у комерційні продукти через обмежену координацію між академічною наукою та приватним сектором, складність ліцензування та високі ризики інновацій [13].

Також існує неоптимальний розподіл ресурсів, оскільки інвестиції держави у R&D іноді непропорційно концентруються на окремих секторах, що зменшує загальну ефективність інноваційної політики. Ризикові та перспективні технології можуть залишатися недофінансованими [12]. Регуляторні бар'єри та бюрократія, зокрема складність нормативної бази та процедур отримання грантів або податкових пільг, стримують активність малих інноваційних підприємств і стартапів, знижуючи швидкість комерціалізації технологій [7].

Перспективи вдосконалення інноваційної політики включають покращення координації між агентствами шляхом впровадження єдиних стандартів оцінки ефективності та централізованих платформ для моніторингу інноваційних проектів, що дозволить зменшити дублювання фінансування та підвищити результативність державної політики [9]. Посилення державно-приватного партнерства шляхом розширення механізмів співфінансування та партнерства між університетами, державою та приватними компаніями

сприятиме більш ефективній комерціалізації наукових розробок [12].

Оптимізація фінансування та стимулів через розробку більш гнучких моделей фінансування, які враховують ризиковість та перспективність технологій, дозволить підвищити ефективність вкладених ресурсів і прискорити технологічне оновлення економіки [14]. Сприяння інноваційному підприємництву шляхом спрощення доступу до грантів, податкових пільг і венчурного капіталу для стартапів та малих підприємств, що займаються високотехнологічними розробками, дозволить збільшити обсяг інноваційної активності та швидкість впровадження технологій [13].

Вдосконалення інноваційної політики США потребує системного підходу, що поєднує координацію агентств, оптимізацію фінансування, розвиток державно-приватних партнерств і стимулювання інноваційного підприємництва. Впровадження таких заходів дозволить зберегти технологічне лідерство країни, підвищити ефективність інноваційної діяльності та забезпечити довгострокове економічне зростання.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати комплексні висновки щодо економічного аналізу державного регулювання інноваційної діяльності в США. Державне регулювання інновацій в США базується на поєднанні економічних, інституційних та управлінських підходів. Прямі та непрямі механізми регулювання забезпечують стимулювання наукових досліджень, захист інтелектуальної власності та комерціалізацію наукових розробок.

Система інновацій у США інтегрує федеральні агентства (DARPA, NSF, NASA, USPTO), університети та приватний сектор, створюючи ефективну мережу взаємодії для розвитку технологій і прискореної комерціалізації результатів наукових досліджень. Закони про інтелектуальну власність, податкові стимули та стратегічні програми забезпечують стабільне правове середовище для інновацій. Особливе значення має Bayh-Dole Act, що сприяє комерціалізації університетських розробок, а також закони, що регулюють критично важливі технологічні галузі.

Поєднання прямих механізмів (гранти, субсидії) та непрямих (податкові пільги, венчурне фінансування) дозволяє забезпечити стабільний розвиток R&D та сприяє залученню приватних інвестицій у високотехнологічні проекти. Програми на кшталт Operation Warp Speed, CHIPS and Science Act та ініціатив у сфері чистих технологій демонструють ефективність державного стимулювання інновацій у критичних секторах, забезпечуючи швидку комерціалізацію та підвищення технологічної конкурентоспроможності.

Оцінка результатів державного регулювання показує позитивний вплив на кількість патентів, інвестиції в R&D, розвиток високотехнологічних секторів та зміцнення глобальної конкурентоспроможності США. Проте існують виклики, пов'язані з фрагментацією фінансування, регуляторними бар'єрами та недостатньою координацією між агентствами.

Для підвищення ефективності інноваційної політики необхідно:

- оптимізувати координацію між агентствами;
- покращити комерціалізацію фундаментальних досліджень;
- розширити державно-приватне партнерство;
- спростити доступ до грантів та податкових пільг для стартапів.

Ці заходи дозволять підтримувати технологічне лідерство США та забезпечити довгострокове економічне зростання.

Отримані результати також підтверджують доцільність використання концептуально-аналітичного підходу, запропонованого О. Ліхотою, для комплексної оцінки еволюції, структури та економічної ефективності державного регулювання інноваційної діяльності у США.

Загальний висновок: державне регулювання інноваційної діяльності США є системним, високоефективним і стратегічно орієнтованим. Поєднання інституційної структури, законодавчих механізмів, фінансової підтримки та стратегічних програм дозволяє забезпечувати стійке технологічне зростання та економічний розвиток національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ліхота О. В. Еволюція державного регулювання інноваційної діяльності у США. *Науковий економічний журнал «Інтелект XXI»*. 2025. № 2. С. 5-8. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-2.1>
2. Поляков М., Ханін І., Шевченко Г., Білозубенко В., Корнєєв М. Системні особливості розвитку інновацій у США. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2024. Т. 1, № 54. С. 348–363. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.1.54.2024.4247>

3. Atkinson R. D. The case for a national industrial strategy to counter China's technological rise. Information Technology and Innovation Foundation, 2020. <https://itif.org/publications/2020/04/13/case-national-industrial-strategy-counter-chinas-technological-rise/>
4. Bayh-Dole Act : Public Law 96-517, 35 U.S.C. §§ 200–212. U.S. Congress, 1980. <https://www.unemed.com/wp-content/uploads/2015/06/35-U.S.C.-200-212-Bayh-Dole-Act.pdf>
5. Bonvillian W. B. Industrial Innovation Policy in the United States. *Annals of Science and Technology Policy*. 2022. Vol. 6, no. 4. P. 315–411. <https://doi.org/10.1561/110.00000026>
6. CHIPS and Science Act of 2022 : Public Law No. 117-167. U.S. Congress, 2022. <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/4346/text>
7. DARPA FY 2024 Agency Financial Report. Arlington, VA : Defense Advanced Research Projects Agency, 2024. 85 p. <https://www.darpa.mil/sites/default/files/attachment/2024-11/darpa-2024-afr-final.pdf>
8. Mazzucato M. Mission-oriented innovation policy: Challenges and opportunities. *Industrial and Corporate Change*. 2018. Vol. 27, No. 5. P. 803–815. DOI: <https://doi.org/10.1093/icc/dty034>
9. Mazzucato M. The entrepreneurial state: Debunking public vs. private sector myths. London : Anthem Press, 2013. 266 p. <http://digamo.free.fr/mazzucato.pdf>
10. NASA Spinoff 2024. Washington, DC : National Aeronautics and Space Administration, 2024 https://spinoff.nasa.gov/sites/default/files/2024-01/NASA.Spinoff_2024_508.pdf
11. Ne'matova S. E., Rahimov I., Umaraliyev F., Maxmudov D. State regulation of innovative activities. *Новини освіти: дослідження у XXI столітті*. 2025. Т. 3, № 32. С. 705-707. URL: <https://nauchnyimpuls.org/index.php/obrazovaniya/article/view/1149>
12. Nelson R. R., Winter S. G. An Evolutionary Theory of Economic Change. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1982. 437 p. https://www.inctped.org/spiderweb/pdf_2/Dosi_1_An_evolutionary-theory-of-economic_change..pdf
13. NSF Strategic Plan for Fiscal Years 2022–2026. Alexandria, VA : National Science Foundation, 2022. https://www.nsf.gov/news/special_reports/strategic_plan/
14. Performance and accountability report: Fiscal year 2022. U.S. Patent and Trademark Office, 2022. uspto.gov/annualreports

REFERENCES:

1. Likhota, O. V. (2025) Evoliutsiia derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti u SShA [Evolution of state regulation of innovation in the USA]. *Naukovyi ekonomichnyi zhurnal «Intelekt XXI»*, (2), 5-8. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-2.1> [in Ukrainian].
2. Poliakov, M., Khanin, I., Shevchenko, H., Bilozubenko, V., & Kornieiev, M. (2024). Systemni osoblyvosti rozvytku innovatsii u SSHA [Systemic features of innovation development in the USA]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(54), 348–363. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4247> [in Ukrainian].
3. Atkinson, R. D. (2020). The case for a national industrial strategy to counter China's technological rise. Information Technology and Innovation Foundation <https://itif.org/publications/2020/04/13/case-national-industrial-strategy-counter-chinas-technological-rise/>
4. Bayh-Dole Act of 1980, 35 U.S.C. §§ 200–212 (1980) <https://www.unemed.com/wp-content/uploads/2015/06/35-U.S.C.-200-212-Bayh-Dole-Act.pdf>
5. Bonvillian, W. B. (2022). Industrial innovation policy in the United States. *Annals of Science and Technology Policy*, 6(4), 315–411. <https://doi.org/10.1561/110.00000026>
6. CHIPS and Science Act of 2022, Pub. L. No. 117-167, 136 Stat. 1366 (2022) <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/4346/text>
7. Defense Advanced Research Projects Agency. (2024). *DARPA FY 2024 agency financial report*. <https://www.darpa.mil/sites/default/files/attachment/2024-11/darpa-2024-afr-final.pdf>
8. Mazzucato, M. (2018). Mission-oriented innovation policy: Challenges and opportunities. *Industrial and Corporate Change*, 27(5), 803–815. <https://doi.org/10.1093/icc/dty034>
9. Mazzucato, M. (2013). *The entrepreneurial state: Debunking public vs. private sector myths*. Anthem Press. <http://digamo.free.fr/mazzucato.pdf>
10. National Aeronautics and Space Administration. (2024). *NASA spinoff 2024*. https://spinoff.nasa.gov/sites/default/files/2024-01/NASA.Spinoff_2024_508.pdf
11. Ne'matova, S. E., Rahimov, I., Umaraliyev, F., & Maxmudov, D. (2025). State regulation of innovative activities [Education: Research in the 21st Century]. *Novyny osvity: doslidzhennia u XXI stolitti*. 3(32), 705–707. <https://nauchnyimpuls.org/index.php/obrazovaniya/article/view/1149>

12. Nelson, R. R., & Winter, S. G. (1982). An evolutionary theory of economic change. Harvard University Press. https://www.inctpped.org/spiderweb/pdf_2/Dosi_1_An_evolutionary-theory-of_economic_change..pdf
13. National Science Foundation. (2022). NSF strategic plan for fiscal years 2022–2026. https://www.nsf.gov/news/special_reports/strategic_plan/
14. U.S. Patent and Trademark Office. (2022). *Performance and accountability report: Fiscal year 2022*. [uspto.gov/annualreports](https://www.uspto.gov/annualreports)

Дата надходження статті: 16.04.2026

Дата прийняття статті: 07.05.2026

Дата публікації статті: 15.05.2026